

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Ketonen, Laura

Title: Oppilasarviointi uudistuu ensimmäistä kertaa vuosikymmeniin

Year: 2019

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittaja & Jyväskylän yliopisto, 2019.

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Ketonen, L. Oppilasarviointi uudistuu ensimmäistä kertaa vuosikymmeniin. Ruusupuiston kärkiuutiset, (2). <https://peda.net/jyu/ruusupuisto/uutisarkisto/2-2019/1>

Ruusupuiston kärkiuutiset

KASVATUS- JA KOULUTUSUUTISIA JYVÄSKYLÄN YLIOPISTOSTA

Oppilasarviointi uudistuu ensimmäistä kertaa vuosikymmeniin

Kokeet ovat hallinneet kouluarviointia sukupolvien ajan, vaikka tutkimustieto ja ymmärrys arvioinnin mahdollisuuksista ovat lisääntyneet. Nykykäsityksen mukaan oppimisen aikainen arviointi on oppilaalle hyödyllisempää kuin opiskelun ja oppimisen lopuksi tehtävä osaamisen mittaaminen. Jyväskylän perusopetuksessa on tehty viimeisen kolmen vuoden aikana merkittävää kehitystyötä arvioinnin parissa. Työ on tuottanut osaamiskuvauksia, joita voidaan käyttää opetuksen suunnitteluun sekä oppimisen ja osaamisen monipuoliseen arviointiin.

Arviointi uudistuu kahdella tavalla

Arvioinnin kehitystyössä edetään tällä hetkellä kahdessa suunnassa. Ensimmäinen on oppimisprosessin aikaisen arvioinnin painottaminen. Käytännössä opettajan tulee laittaa enemmän panoksia oppimista edistävään kuin osaamistasoa mittaavaan arviointiin: enemmän valmennusta kuin testituloksia.

Toinen kehityskohta on päättöarvioinnin luotettavuus ja yhdenmukaisuus. Opetussuunnitelman perusteissa on määritelty valtakunnalliset arviointikriteerit jokaisessa oppiaineessa ainoastaan arvosanalle kahdeksan. Opetushallitus on tarttunut tehtävään ja lähtenyt luomaan kriteereitä myös muille arvosanoille. Hyvä esimerkki lisäkriteerien tarpeesta on keskustelu, jonka kävin erään 9.-luokkalaisen kanssa. Oppilas tiedusteli minulta, miksi annoin hänelle päättöarvosanaksi yhdeksän enkä kymmenen. Esittelin arvosanan kahdeksan kriteerit ja totesin, että ne ylittyivät hänen näyttöjensä perusteella vähän mutta eivät paljon. Oppilas hyväksyi selityksen, mutta minä tiesin, että arvioni vähästä ja paljosta olivat hyvin subjektiivisia.

Jyväskylän arviointimalli pyrkii vastaamaan molempiin arvioinnin haasteisiin. Mallissa jokainen opetussuunnitelman tavoite on jaettu osaamisaskeliin eli taitotasoihin. Askeleet muodostavat oppimisen polun, jota etenemällä päästään opetussuunnitelmassa kuvattuun hyvään osaamiseen eli arvosanaan kahdeksan.

Jokainen osaamisaskel on juhlan paikka

Osaamisaskeleita on luotu Anderssonin ja Krathwohlin taksonomian eli osaamistasojen luokittelun avulla. Sen mukaan osaaminen voi edistyä ensinnäkin *ajattelun tason* kehittymisen kautta. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi tiedon ymmärtäminen on vaativampaa kuin pelkkä muistaminen. Osaaminen voi lisääntyä myös *tiedon tason* syvenemisen kautta. Esimerkiksi tietokokonaisuuksien hallinta on haastavampaa kuin yksittäisten faktojen hallinta. Tällainen osaamistasojen luokittelu auttaa määrittämään taidon kehittymisen ensimmäiset askeleet siten, että nekin ovat aitoja, tavoittelemisen arvoisia taitoja. Luokittelu antaa työkaluja myös hyvän osaamisen ylittävien taitojen määrittämiseen. Ei ole välttämättä tarpeen lisätä tiedon määrää, vaan oppia käsittelemään sitä kriittisemmin, luovemmin tai tietoisemmin.

Yksi arviointiratkaisu vastaa kahteen tarpeeseen

Alla on esitetty osaamisaskeleina tiedonhakuun liittyvä fysiikan tavoite. Oppilas on taidon toisella askelmalla, ja hän osaa luokitella tietolähteitä luotettaviin ja ei-luotettaviin. Opettaja voi käydä oppilaan kanssa keskustelua taidon kehittymistä kuvaavien askelten perusteella. Askelten avulla voidaan asettaa tavoitteita, tehdä itsearviointia ja seurata oppimisen edistymistä. Oppilas näkee, mitä hän jo osaa ja mitä kannattaa seuraavaksi harjoitella. Yhdeksännen luokan loppuun saakka treenataan, sitten osaaminen muutetaan arvosanoiksi. Mikäli kyseinen oppilas ei ole kehittynyt tiedonhaun taidossa, vastaa hänen osaamisensa tässä taidossa yhdeksännen luokan lopussa arvosanaa kuusi. Oppiaineen päättöarvosana muodostuu kaikista siihen määritellyistä taidoista. Se on kokonaisarvio, jossa oppiaineen jonkin taidon vahvempi osaaminen voi kompensoida heikompa suoritusta toisessa.

Tiedonhaun tavoitteen taitotasotaulukko. Oppilas on saavuttanut kaksi ensimmäistä tasoa ja tavoittelee seuraavaksi kolmatta.

Muistan erilaisia tietolähteitä. -OK-	Osaan luokitella tietolähteitä luotettaviin ja ei-luotettaviin. -OK-	Osaan hakea tietoa luotettavasta tietolähteestä.	Osaan hakea tietoa eri tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia.	Osaan hakea tietoa tarkoituksenmukaisesta tietolähteestä ja perustella, miksi valitsin sen lähteen.	Tunnistan tekstistä kirjoittajan asenteet ja asiantuntijuuden tason.
---	--	--	--	---	--

Valtakunnallinen kriteerityö on vasta alussa

Opetushallituksen alulle saattama kriteerityö on osin päällekkäistä Jyväskylän arviointimallin kanssa. Toivon, että valtakunnallinen työ ei jää muutaman lisäosaamistason määrittelyyn. Pitkällä tähtäimellä tarvitaan harkintaa tavoitteiden laatuun ja määrään. Tavoitteet tulee olla mahdollista arvioida luotettavasti, ja niiden lukumäärän pitää olla kohtuullinen. Tarvitaan eri alojen ammattilaisia pohtimaan, miten erilaiset taidot kehittyvät. Lisäksi tarvitaan oppiaineiden välistä yhteistyötä, mikä vaatii kärsivällisyyttä ja aikaa. Monialainen yhteistyö Jyväskylän arviointityöryhmässä on ollut korvaamaton tekijä eri oppiaineiden arviointikirjon ymmärtämisessä ja yhteisen ratkaisun luomisessa.

Laura Ketonen

Laura Ketonen on matemaattisten aineiden opettaja ja väitöstutkija. Hänen tutkimusaiheenaan on vertaisarviointi. Hän toimii tällä hetkellä Jyväskylän yliopistossa **opettajankoulutuslaitoksessa** yliopistonopettajana ja on virkavapaalla toimestaan Kilpisen yhtenäiskoululla. Ketonen on ollut mukana Jyväskylän kaupungin opetussuunnitelmatyössä sekä arvioinnin kehittämisen että matemaattisten aineiden ryhmissä.

Lue lisää:

[Jyväskylän taitotasotaulukot](#)
[Kriteeripohjainen arviointi käytännössä](#)

Lähetä palautetta kirjoittajalle: laura.k.ketonen@jyu.fi

Teemakuva: Laura Ketonen, henkilökuva: Martti Minkkinen

[Seuraava](#) | [Palaa pääsivulle](#)

0 kommenttia